

# Nova Strava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

## Vedno hujše

**Veliko nazadovanje zaposlenosti. Redukcije delavstva v raznih industrijskih obratih**

V zimskem času je za delavstvo najtežje. Na tisoče sezonskih delavcev je brez posla. Pa tudi druge industrije, ki niso sezonskega značaja, omejujejo obrate. Dnevno beremo v dnevnem časopisu o novih odpustih delavcev. Tako je tovarna usnja Woschnagg v Šoštanju odpustila 100 delavcev.

Lesna industrija v Nazarjih pri Mozirju je spričo zastoja izvoza lesa odpustila 50 delavcev. Kamnolom A. E. Ehrlich v Čezlaku je odpustil 34 delavcev. Resovo podjetje v Mariboru je odpustilo 40 delavcev. Tovarna lepenke na Sladkem vrhu je odpustila 50 delavcev. Porocha se tudi, da namerava Stiegerjeva tovarna olja v Slovenski Bistrici odpustiti 50 delavcev.

Zanimivi so tudi podatki Suzorja o močnem nazadovanju zaposlenosti. Od septembra do konca novembra lanskega leta je skupno število

zavarovancev nazadovalo za 26.292. V istem času prejšnjega leta je bil padec le za 7116 članov. Vsa gospodarska znamenja kažejo, da poenjuje tendenca večje zaposlenosti in da tudi v spomladanskih mesecih ni pričakovati, da bi dosegli število zaposlenih, kakor smo jih imeli prejšnje leto.

Odpušteni delavci, če imajo v zadnjem letu dovolj zavarovanja, dobe podporo. Seveda pa podpora ne zadostuje. Zmanjkalo bo denarja za kruh in stanovanje. Mislimo, da bi morala oblastva vsak slučaj posebej preiskati, če je res utemeljena redukcija delavstva. Če se podjetju ne bi posrečilo dokazati, da je ogrožen njegov gospodarski obstoj, potem bi že morala oblastva iz javnih ozirnov preprečiti redukcije. Če pa že to ne, naj se pa odpuščenim delavcem preskrbi zaposlitev pri javnih delih.

## Zločin nad človeštvom

**Na eni strani trpe milijoni pomankanje, na drugi se pa uničujejo življenske potrebščine**

Kakor vsaka zima, tako je tudi letošnja povzročila velikansko trpljenje in gorje milijonom ljudi križem vsega sveta. Več ko polovica človeštva se sleherno jutro ne vpraša, kaj bo jedla, temveč, če bo sploh imela kaj za pod zobe. Znano je dejstvo, da tri četrtine človeštva živi kar najskromnejše le za ohranitev golega življenja, skrajno pomankljivo oblečeno in obuto ter v stanovanjih, ki ne zaslužijo imena človeškega bivališča.

Na drugi strani pa beremo dan za dnem o »velikanski hiperprodukciji živil« vseh vrst, čeprav se vsi zavedamo, da vlada dejansko le zmanjšana poraba dobrin zaradi splošnega obubožanja in socialnega

ter gospodarskega nazadovanja skoro vseh ljudstev in narodov sveta. In zato posega pridobitno gospodarstvo, zasnovano le na profitarstvu in nesorazmernem kupčenju bogastva, po nečloveškem sredstvu, da uničuje zaradi svojega pohlepa in zaradi ohranitve visokih cen življenjskim potrebščinam neizmerne količine živil in drugih dobrin. Tako beremo neprestano, da so uničili deset in deset milijonov vreč kave, žita, sto in sto tisoč bal bombaža ter drugih pridelkov. Vest tistih, ki vodijo in odreja to nezaslišno uničevanje dobrin v trenutkih, ko milijoni ljudi trpe pomankanje, je neobčutljiva, ker je pač zavarovana s hladnim zlatim oklepom...

## Turizem

**Zakladi, ki lahko ustvarijo obči napredek in blagostanje naroda**

Naša država skriva v sebi neizmerna bogastva, vendar nam še vedno zelo primanjkuje podjetnih ljudi, ki bi pričeli z intenzivnim izkoriščanjem teh prirodnih, od Boga danih zakladov ustvarjati občo blaginjo in napredek našega naroda in naše domovine.

Tak primer je predsvem tako imenovana »turistična industrija«. Sicer smo v zadnjem času zabeležili skromen napredek, vendar je

vse to še daleč od onega, kar Jugoslavija na tem področju more ustvariti in organizirati. Prirodne lepote naše države, tako raznovrstne in tako očarljive, so še vse premalo izkoriščane, čeprav se zavedamo, da so take, da bi iz njih igranje ustvarili eno najdonosnejših panog našega narodnega gospodarstva. Ne zadostuje le, da imamo izredno krasne planine, kopališča, letovišča, gozdove, divno morje in

## Socialno skrbstvo občin

**Proračuni slovenskih občin. Sredstva za socialno skrbstvo so nezadostna. Pomanjkanje širokopoteznosti in sistema**

V tem času sestavljajo občinske uprave nove proračune. Zato ne bo odveč, če se zanimamo, koliko potrošijo občine za socialno skrbstvo.

V Sloveniji imamo poleg avtonomnih mest 25 srezov, ki štejejo 1.039.674 prebivalcev. V proračunskem letu 1938/39 so potrošile občine v teh srezih 9.639.098 Din za ubožno ali bolj rečeno socialno skrbstvo. Vsi proračuni občin znašajo 78.891.499 Din, tako da je bilo za socialno skrbstvo izdanih 12 %. Na glavo prebivalca je bilo proračunano za socialno skrbstvo izdanih 12 %. Na glavo prebivalca je bilo proračunano za socialno skrbstvo 9.2 Din.

Da lahko ocenimo vsoto 9.2 Din, ki pride v podeželskih občinah na glavo prebivalca, naj navedemo, da potroši na glavo prebivalca od svojega proračuna za socialno skrbstvo Ljubljana 77.4 Din, Maribor 87.7 Din, Celje 41.7 Din in Ptuj 44.5 Din.

V povojni dobi so naša avtonomna mesta pod pritiskom novih razmer znatno izboljšala socialno skrbstvo. Z marsičem pa še vedno nismo zadovoljni. Še več sredstev bi hoteli, da se izroče socialnemu skrbstvu. Predvsem pa, da bi se socialno skrbstvo izvajalo na osnovi sodobnejših gledanj na probleme, ki teže ljudstvo. Tudi se mora iz socialnega skrbstva izločiti vsak vpliv dnevne politike. Pravilo bi moralo obveljati, da je za podpiranje iz javnih sredstev odločen izključno le socialni in gospodarski položaj proslca.

V razmerju z izdatki, ki jih potrošijo mestne avtonomne občine za socialno skrbstvo, je pa trošek podeželskih občin v znesku 9.2 Din na glavo prebivalca veliko prenizek. Ta majhen izdelek za socialno skrbstvo le dokazuje, da podeželske občine socialnega skrbstva nimajo izgrajenega in da hodijo s svojimi proračuni ob njem, kakor bi ga ne bilo.

V podeželskih občinah spadajo v okvir socialnega skrbstva prav tako obsežne naloge, kakor v avtonomnih mestih. Saj vendar za podeželske občine prav tako obstoja skrb za onemogle in revne občane, skrb za zapuščenno mladino, skrb za brezposelne delavce, skrb za zgradbo cenenih stanovanj, javnih kuhinj in drugih obče koristnih javnih ustanov.

Vse socialno skrbstvo podeželskih občin se po večini omeji le na skromen del nalog, ki bi jih morale izvršiti. Navadno prevladuje mišljenje, da je že mnogo, če ne vse storjeno, če se je razdelilo med občinske reveže nekaj stalnih ali enkratnih podpor. Zelo redke so občine, ki imajo svoja ali sreska zavetišča za onemogle. S sveta še ni spravljen običaj, da se občinske reveže pošilja od hiše do hiše, kjer naj bi dobili v imenu občine hrano in ležišče. Žalostnemu življenju teh revežev sledi še bolj žalosten konec, ko brez oskrbe umirajo po hlevih in šupah. Vemo, da občine s sedanjimi sredstvi same ne morejo graditi zavetišč za onemogle. Lahko bi pa to napravili celi srezi, če bi bilo le nekoliko socialne nvidevnosti.

Tudi brezposelne delavce podeželske občine le skromno podpirajo. Iste usode je deležno tudi mladinsko skrbstvo.

Vse socialno skrbstvo se v podeželskih občinah vrši bolj slučajno. Nikjer ni širokopoteznosti in sistema. Mislimo, da bi bil že skrajni čas, da se pri sreskih načelstvih organizirajo posebni referati za socialno skrbstvo. Sreskemu referatu za socialno skrbstvo naj bi stal ob strani odbor odposlancev iz vseh občin, ki naj bi imel tudi svoj proračun za skupne potrebe sreza.

Če hočemo biti res napreden narod, potem moramo poznati kulturo srca. Ta kultura, ki je v življenju edina resnična, ne bo nikdar dopustila, da bi bližnjega, ki je v nesreči in si sam ne more pomagati, pustila na cesti brez pomoči. In še nekaj: vse poudarjanje o plemenitosti slovenske narodove duše je prazno, če smo v vprašanjih socialnega skrbstva nazadnjaški.

—tr—

prelestna jezera, smučišča, spomenike in nešteto drugih lepote, ki predstavljajo za razvajeno inozemsko turistično občinstvo največjo privlačnost; če hočemo razviti našo turistično industrijo, je nujno potrebno, da se zrušita in tesno povežeta zasebna in državna iniciativa ter da pričetna nemudoma z načrtnim delom na graditvi cest, hotelov, planinskih koč, tujskih pen-

zionov in na ureditvi ter moderniziranju našega prometa, kopališč in letovišč ob morju in na suhem. Vsak dinar, ki ga bomo investirali v našo bodočo veliko turistično industrijo, nam bo stokrat povrnjen, premnogi naši kraji pa, ki so danes pasivni in živijo v najhujši bedi ter skrajnem pomankanju, pa bi vzevali v splošni blaginji in občem napredku.



# Podražitev mleka

**Prekupci bi radi zaslužili 5 milijonov na leto za prodano mleko v Ljubljani**

Dobavitelji mleka so sporočili konsumentom, da bo od prvega januarja stal liter mleka 2.50 Din, to je za 25 par več kakor prej. Konsumenti so se podražitvi mleka po veliki večini uprli in je zelo verjetno, da bo obveljala v Ljubljani še naprej cena za mleko 2.25 Din za liter. To je uradna cena. V resnici je pa vse polno dobaviteljev, ki računajo še vedno le 2 Din za liter mleka, dostavljenega na dom.

Letna potrošnja mleka znaša v Ljubljani 9.400.000 litrov. Leta 1907. je bila cena mleku 2 Din in so konsumenti plačali na leto 18.8 milijonov dinarjev. V letu 1939. naj bi pa konsumenti plačali 2.50 Din za mleko, ali 23.5 milijona dinarjev. Ljubljanski konsumenti bi morali potemtakem leta 1939. izdati 4.7 milijona dinarjev več kakor pa leta 1907.

Dokler se govori samo o porastu cen na pare, ne zglada stvar tako huda. Vendar, če se upošteva celoten konsum, vidimo, da je tudi s parsko podražitvijo nastala nova

ogromna obremenitev konsumentov. Tako v celoti kot za posameznika. Mleko je najvažnejše živilo. Veliko, posebno delavskih družin, živi po večini od mleka. Podražiti to važno živilo se pravi še bolj poslabšati mizerne razmere delavstva.

Podražitev mleka se zagovarja, češ, da moramo pomagati kmetu, ki tudi težko živi in ne dobi za mleko niti produkcijske cene. V resnici je pa položaj ta, da kmet po večini poviška cen sploh deležen ne bo. Večino trgovine z mlekom v Ljubljani imajo v rokah prekupci. Povišanje cen gre predvsem tem v dobro. Prekupci plačujejo mleko kmetu največ po 1.50 Din. V ljubljanskem primeru prodajo prekupci na leto 5 milijonov litrov mleka. Do sedaj so zaslužili pri litru bruto 75 par, kar je znašalo 3.7 milijonov dinarjev na leto. Zdaj, z najnovejšim poviškom bi pa radi zaslužili po 1 dinar pri litru, kar bi zneslo kar 5 milijonov dinarjev bruto na leto. Takega zaslužka pa konsumenti ne morejo priznati!

# Agrarna reforma

**Tudi madžarska aristokracija bo morala izročiti zemljo onim, ki jo obdelujejo**

Življenje je močnejše od vseh nauk, zastarelih zakonov, plesnivih senatorskih dognanj in preživelih se predpisov o delitvi državljanov v dve ali celo še več vrst. To dejstvo se opaža skoro v vseh državah sveta, in sicer predvsem v povojnih letih. Privilegiji velikašev in pretežno degenerirane aristokracije kopnijo drug za drugim in ta »boljša« človeška pasma postaja vedno bolj podobna navadnim zemljanom. Pripomniti moramo, da brez škode za najširšo javnost in za splošno javno dobrobit.

V raznih državah, predvsem pa v onih, ki so nastale šele po končani svetovni vojni z osvoboditvijo in samoodločbo narodov, je bila izvršena precej pomembna agrarna reforma. Tako tudi pri nas, čeprav ne s polnim uspehom. Toda o tem drugič. Zadnji čas vzbuja v tem pogledu občo pozornost naša sosed — Madžarska. Agrarna reforma, ki jo je izvedla Češkoslovaška kot neobhoden socialen ukrep, je bila ves čas trn v očesu pretežnega dela češkoslovaške veleposestniške aristo-

kracije in, ker plemstvo stalno tvori lastno internacionalo, se da tudi zagrizenost konservativne Anglije proti Češkoslovaški razlagati ravno s to agrarno reformo. Nasprotno pa je Madžarska, na katere veleposestvih je bila angleška aristokracija pogost gost, vedno uživala tople simpatije in zaščito teh krogov, kar nedvomno ni ostalo brez vpliva na sijajen madžarski delež pri razkosavanju Češkoslovaške. Zdaj pa je zašla Madžarska v zagato. Ker živijo kmetje v okupiranih krajih znatno bolje od kmetov v stari Madžarski, so se pričeli slednji vedno bolj upirati in godrnjati, zahtevajoč tudi zase ustvaritev enakih razmer in življenjskih pogojev, kakor so vpeljani v okupiranih, bivših češkoslovaških krajih. Vlada, prisiljena po javnem mnenju in v strahu pred ljudsko grozno, se že nagiba k agrarni reformi po češkoslovaškem vzgledu, čeprav zaenkrat še študira tak način izvedbe, ki plemenitaških veleposestnikov ne bi preveč zabol in oškodoval.

# Kruh za vse

**Bogastvo sirovin daje možnost za neomejen razvoj industrije**

Pri ustvarjanju boljše bodočnosti našega naroda in naše države moramo imeti stalno pred očmi geslo: Dovolj dela in kruha za vse! Če pa hočemo to geslo uresničiti, je potrebno, da ustvarimo neprestano nove načrte v okviru lastnih možnosti in če le mogoče brez tuje pomoči. Bodoča blaginja naše domovine mora biti zgrajena edinole na dveh mogočnih temeljih: Na industriji in poljedelstvu.

Če zberemo pred seboj vse, kar je bilo doseženega v nekaj kratkih povojnih letih stvarne borbe za industrializacijo naše države, potem moramo ugotoviti, da nudi naša domovina v tem pogledu neizmerne možnosti tudi še naprej. Žal, da so doslej uživali v tej panogi našega narodnega gospodarstva in pri dosedanjem izkoriščanju prirodnih zakladov ter našega delovnega ljudstva skoro ves dobiček in za-

# Razgled po svetu

**Nemško gospodarstvo**

Ob vstopu v novo leto je prav zanimiv vsaj bežen pogled v gospodarsko situacijo, v kateri se nahajajo razne evropske države, predvsem pa naše bližnje sosedice, s katerimi imamo tudi mi pomembne in obojestransko koristne gospodarske in druge žive stike. Iz letnega poročila berlinske «Reichs-Kredit-Gesellschaft» je razviden povdarek, da sta se produkcija in zaposlenost v Nemčiji v preteklem letu zopet občutno dvignili. Industrijska produkcija se je v primerjavi z letom 1928. povečala za dobro tretjino, zlasti pa pada v oči povečanje proizvodnje surovega jekla na 23 milijonov ton, kar spravlja Nemčijo v tesno bližino Združenih severnoameriških držav, ki slovijo kot največji producent jekla na vsem svetu. Celotni narodni dohodek nemškega naroda je znašal lani 76 milijard mark napram 45 milijardam leta 1932. Kljub vsem tem uspehom pa stoji celotno nemško gospodarstvo še vedno pred velikimi nalogami, katerih obseg in težave zahtevajo največje žrtve od nemškega gospodarstva, od nemške produkcije in nemških financ in ki se dajo premagati zgolj z načrtnim postopkom po navodilih pooblaščenecv Göringove gospodarske štiriletke. Ta štiriletni gospodarski načrt je postal zlasti pretekle leto odločilen činitelj v vseh vprašanjih nemške produkcije in porabe. Zato danes v vsem nemškem gospodarstvu ni več nobene panoge, ki je ne bi vodil Göringov specialni pooblaščenec.

— **Položaj republikancev v Španiji** je vedno težavnejši. Franco nevdružema napreduje proti Barceloni. Vojni poročevalci «Prager Tagblatta» pravi: «Za branilce Madrida, Barcelone in Valencije bo v kratkem šlo le še za to, ali bodo njihovi sedanji oblastniki prekoračili francosko mejo štiri tedne prej ali pozneje. Strahotne krvave žrtve so postale brez slehernega pomena. Lakota, porazi, razočaranja in teror so notranjo odpornost že zlomili. Zgoditi bi se moral že pravi čudež, ako bi general Franco še to poletje ne postal gospodar vse Španije.»

— **Predsednik nemške državne banke Schacht** je odstopil in je na njegovo mesto stopil dr. Funk.

— **Vsearabski kongres v Kairu** je sklenil, da se mora ustaviti vsako

služek le — tuji kapitalisti, včasih celo odkriti in zagrizeni sovražniki naše države in našega naroda.

Veliko bogastvo v prirodnih surovinah daje pri nas možnost za nepopisen razvoj industrije. To-la, če upoštevamo možnosti, ki jih poljedelstvo lahko nudi razvoju naše industrije, tedaj posegajo načrti za industrijsko izgraditev naše države res že skrajne meje še tako bujne fantazije. Poljedelstvo, preusmerjeno na pridelovanje industrijskih rastlin, mora dati krepak impuls razvoju industrije, obenem pa bo naravno zagotovilo blaginje vsem, ki živijo od njega. Ustvariti tesno in pravilno sodelovanje med našim poljedelstvom in našo industrijo, ki pa bi morala preiti v čim večji meri v resnično domače roke, bi pomenilo, zagotoviti dober, stabilen in obilen kruh vsem jugoslovanskim državljanom, s tem pa seveda tudi blaginjo in splošni napredek vsej naši lepi domovini.

nadaljnje naseljevanje Židov v Palestini, ki naj bi postala samostojna in neodvisna republika, s katero bi Anglija sklenila podobno pogodbo kakor jo je sklenila z Irakom. Arabske zahteve zagovarja pri Angliji egiptska vlada.

— **Za nemške delavce** so britanske strokovne organizacije zgradile posebno radio oddajno postajo.

— **Italija je kolonizirala v Libiji** tekem zadnjih dveh let 160 tisoč oseb.

— **Sto tisoč židovskih beguncev** se bo stalno naselilo v republiki San Domingo.

— **Nov ravnatelj Mednarodnega urada dela.** Mednarodni urad dela je s 1. januarjem dobil novega ravnatelja v osebi Amerikanca Johan G. Winant, odličnega socialno-političnega strokovnjaka, ožjega svetovaleca Roosevelta. Dosedanji ravnatelj, Anglež H. Butler, se vrne v domovino, kjer bo prevzel vodstvo slavnih angleških kolegijev. Ravnatelj Butler je pričel svoje delo v mednarodnem uradu dela 1. 1932., po smrti prvega ravnatelja M. u. d. Alberta Thomasa.

— **Delavski sindikati v Italiji** so prevzeli s 1. januarjem 1939 tudi dolžnosti uradov za posredovanje dela.

— **Reformo bolniškega zavarovanja** pripravljajo na Češkem. Zaradi novih razmer je Češka izgubila 700.000 zavarovancev.

— **Delovni pogoji v Ameriki.** V Združenih državah je objavljen zakon, ki ureja delovni čas in minimalne mezde. Prvo leto po objavi zakona znaša delovni čas 44 ur tedensko, drugo leto 42 in tretje leto 40 ur tedensko. Minimalne mezde se gibljejo od 25 do 40 centov na uro.

— **Prirastek na rojstvih** znaša v Italiji 9.4, v Nemčiji 5.8, v Franciji 0.5, v Angliji 2.8, v Jugoslaviji in Bolgariji 15.6 in v Poljski 12.5 %. Prirastek na rojstvih je pri slovenskih narodih največji.

— **Kupna moč ameriških mezd.** Narodna zveza industrijev je izdala studijo, iz katere je razvidno, da je delavstvo v demokracijskih državah veliko boljše plačano kot pa v totalitarnih državah in to s stališča kupne moči. Za svojo urno plačo lahko ameriški delavec kupi štirikrat toliko hrane in obleke kot nemški delavec, devetkrat večjo količino kot italijanski delavec in dvanajstkrat več kot ruski delavec.

— **Brezposelnost v Nemčiji.** Število brezposelnih je na starem ozemlju Nemčije v mesecu novembru padlo za 12.000 na 152.000 oseb. Prvotno ozemlje Nemčije ima torej polovico manj brezposelnih kot novo pridobljene pokrajine. V bivši Avstriji je bilo po nemških uradnih ugotovitvah 1. decembra 112.700 brezposelnih, v sudetskih krajih pa 196.000.

— **Brezposelnost v Ameriki** narašča. Po uradnih poročilih ponovno narašča brezposelnost v severnoameriških državah. Koncem novembra 1938 je znašalo število brezposelnih 9.211.000, dočim je znašalo koncem meseca oktobra istega leta le 9.100.000 in koncem novembra 1937 pa le 7.750.000.



# TEKOM TEDNA

## Na delo!

Predpriprave za volitve obratnih zaupnikov so v polnem teku. Kakor znano, se vrše letos volitve obratnih zaupnikov meseca februarja.

Zdaj se pripravljajo volilni odbori, ki bodo imeli nalogo, da izvedejo volitve v posameznih obratih. V podjetjih, kjer so delavci tudi prej volili svoje zaupnike, sestavljajo ti zaupniki volilni odbor. V onih podjetjih, kjer delavci doslej niso volili svojih zaupnikov, izvede volitve odbor, sestavljen iz najstarejših delavcev dotičnega podjetja. Volilni odbor ne sme imeti manj kakor tri člane. Volilni odbor mora potrditi inspekcija dela, ki določi tudi na predlog odbora dan volitev.

V podjetju, v katerem je zaposlenih 20 delavcev, volijo vsi enega zaupnika, od 21 do 50 delavcev največ tri zaupnike, v podjetjih od 51 do 100 delavcev največ štiri zaupnike, v podjetjih od 101 do 150 delavcev največ pet zaupnikov, v podjetjih od 151 do 450 delavcev največ šest zaupnikov in v podjetjih, kjer je več ko 450 delavcev, voli vsakih nadaljnjih 50 delavcev po enega zaupnika, toda skupaj ne smejo voliti več nego 16 zaupnikov.

Nujno je potrebno, da takoj postavite volilne odbore in prijavite inspekciji dela odbor in dan volitev. Ne odlašajte s prijavo. Pričnite pa tudi takoj sestavljati kandidatno listo. Seveda morate postaviti za kandidate delavce, ki so najposposobnejši in imajo največji ugled. V podjetjih, kjer naša organizacija nima zastopnika v volilnem odboru, pazite na potek predpriprav za volitve in v pravem času vložite kandidatno listo. Volitve so tajne. Obratni zaupniki so izvoljeni pro poročnu. Noben oddan glas torej ne bo izgubljen. Če že ne morete dobiti v posameznih obratih večine, je važno, da imamo vsaj manjšinsko zastopstvo.

— Cianov obisk na Belju. Pretekli teden je obiskal italijanski zunanji zunanji minister Ciano Jugoslavijo. Po uradnih poročilih je imel Ciano obisk namen poglobiti dobre odnose med obema državama. Italijanski tisk napoveduje ob priliki Cianovega obiska tudi živahnije gospodarsko sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo. Uredili se bodo tudi odnosi Jugoslavije do Madžarske.

— Staroradikalni poslanec Stosić je prestopil v JRZ.

— Za brezposelne je vardarska banovina dovolila izreden kredit 4.2 milijona dinarjev. Izvršila se bodo za ta znesek javna dela.

— Pri obiranju hmelja v Savinjski dolini je bilo lansko leto zaposlenih osem tisoč oseb, ki so zaslužile 3.4 milijona dinarjev.

— Madžarska manjšina v Jugoslaviji šteje 468.000 oseb, jugoslovanska manjšina na Madžarskem pa 465.000 oseb.

— Stavkati je pričelo v tovarni cementa «Dalmacija» v Splitu 400 delavcev, ki se bore za višje mezde.

— Gospodinske pomočnice zbira neka posredovalnica v Mariboru, da jih zaposli v Angliji.

— Rudarjem v Dalmaciji preti brezposelnost. Premogovniki družbe Monte Promina, ki obratujejo v Veluščinu in Siveriću, imajo tako velike zaloge neprodanega premoga, da bodo morali ustaviti delo. Prizadetih je 1100 rudarjev.

— Gradbena delavnost je bila tudi preteklo leto v Beogradu velika. Zgradilo se je 441 novih poslopij, v katerih je dva tisoč stanovanj.

— Novi kovanci pridejo kmalu v promet. Kovanci po 2 in 1 Din, po 50, 25 in 10 par bodo iz aluminijevega bronca. Kovanci po 10, 20 in 50 Din bodo vsebovali 75 % srebra in 25 % bakra.

— Premogovnik Motnik bo na dražbi prodan. Vzklicna cena je okrog 1.000.000 Din.

— Za kraljev spomenik, ki bo postavljen v Ljubljani, so umetniki predložili 25 osnutkov. Spomenik bo stal pri vhodu v Tivolski park in bo verjetno še letos postavljen.

— Prvo tranšo novega štirimilijardnega posojila bo finančni minister emitiral ob koncu aprila.

— Tečaj za sadjarske pomočnike so bo v teku letošnjega leta vršili na vseh kmetijskih banovinskih šolah. Udeleženci tečaja dobijo hrano in stanovanje na zavodih brezplačno.

— Proračun za socialno skrbstvo v Mariboru znaša za tekoče leto 4.2 milijona dinarjev, ali 16% napram celokupnim izdatkom mestne občine brez podjetij. Na glavo prebivalca odpade v Mariboru 119 dinarjev izdatkov socialnega skrbstva. Ljubljana, ki je svoj čas imela najbolj zgrajeno socialno skrbstvo, izda v tekočem proračunskem letu le 94 din za socialno skrbstvo na glavo prebivalstva. Torej znatno manj kot mariborska občina.

— Dobiček Poštne hranilnice je znašal v preteklem letu 68.2 milijona dinarjev. Od dobička bo pripadlo državnim blagajni 43.8 milijona dinarjev. Na centralni v Beogradu odpade osem, na podružnico v Zagrebu 6.9, na Ljubljano 6.6, na Sarajevo 2.4, na Skoplje 0.1, na Podgorico 0.1 in na Sušak 0.1 tisoč čekovnih računov. Doberšen del dobička za Pošto hranilnico je torej izšel iz Slovenije.

— Tuji kapital je vložil v jugoslovanska podjetja samo za povečanje obratov v letu 1938. okrog 34 milijonov dinarjev.

— Tekstilna industrija Vukojičića v Beogradu je znatno razširila svoj obrat. Za nove milijonske investicije je bil na razpolago inozemski kapital.

— Obmejni promet preko Št. Ilje je preteklo leto imel 235.000 potnikov, med temi 90.000 Jugoslovancev.

— Izvoz lesa je silno nazadoval v Italijo in zlasti v Anglijo. Nekoliko smo izvozili v Nemčijo, kar pa ne popravi naše izgube, ki smo jo utrpeli pri izvozu v druge države. Posebno slovenski kraji so zelo oškodovani zaradi slabega izvoza lesa. Saj so celi okraj odvisni izključno le od dohodka, ki ga dá lesna trgovina.

— Prirastek na prebivalstvu znaša v naši državi vsako leto 200.000 oseb.

— Pri Privilegirani agrarni banki so dolžni kmetje iz Slovenije 480 milijonov dinarjev. Na enega kmečkega dolžnika pride povprečno deset tisoč dinarjev dolga.

— Obrtniških delavcev je v Ljubljani 6164, industrijskih pa 10.832. Od skupnega števila delavcev torej zaposluje obrt 32.5%, industrija pa 17.5%.

— Novi železniški most v Zagrebu bo dograjen meseca oktobra.

# Razbita pogajanja

Kako so potekla pogajanja za novo tekstilno pogodbo. Nesprejemljivi predlogi delodajalcev

Veljavnost dne 31. decembra 1938 odpovedane kolektivne pogodbe za tekstilno delavstvo poteče z 31. januarjem ter bi s 1. februarjem nastopilo brezpogodbno stanje, ako ne bo dotlej podpisana nova kolektivna pogodba.

Delavske strokovne organizacije so obenem z odpovedjo dosedanje pogodbe predložile predlog za novo, s katerim zahtevajo v glavnem:

1. Povišanje vseh tarifnih postavk za 15%.

## Stališče delodajalcev

Pogajanja za novo pogodbo so se pričela dne 18. januarja in nadaljevala v četrtek dne 19. januarja. V imenu zveze delodajalcev tekstilne stroke je njen tajnik g. dr. Golia pojasnil stališče delodajalcev, ki odklanjajo splošno povišanje mezd, češ da bi tako povišanje zmanjšalo konkurenčno sposobnost tekstilne industrije v Sloveniji napram jugu in napram uvozu iz inozemstva.

Enako iz načelnih razlogov odklanjajo uvedbo dopustov ter prepuščajo to vprašanje v rešitev naši socialni zakonodaji.

Tudi rešitev vprašanja strojnikov in kurjačev odklanjajo z motivacijo, da je vprašanje kurjačev že itak rešeno z dosednjo pogodbo, kjer so izenačeni profesionisti, strojnikov pa je komaj

2. Priznanje dopustov in zboljšanja socialnih ugodnosti delavstva.
3. Ureditve delovnega razmerja strojnikov in kurjačev.
4. Dopolnitev tarife s postavkami za novo uvedene oddelke, stroje in blago.
5. Reševanje lokalnih sporov in urejevanje lokalnih vprašanj direktno med organizacijo in podjetjem.
6. Možnost prilagoditve tarif draginjskim spremembam brez odpovedi pogodbe.

18, katerih delovni pogoji so itak posebej urejeni.

Tudi glede splošnega dela kolektivne pogodbe vztrajajo delodajalci v glavnem na starem besedilu, predlagajo pa, da naj se ukine izplačevanje 100%nega poviška za delo ob praznikih in se prizna le 50 % poviška, za vzdrževalna in pripravljala dela pa naj bi se povišek ukinil. Delodajalci so tudi proti direktnemu reševanju sporov med organizacijami in posamezni podjetji, za individualne spore, katerih podjetja na posredovanje zaupnikov ne bi rešila, pa predvidevajo sodno pot. Naposled smatrajo delodajalci v času, dokler traja kolektivna pogodba, za nedopustno poravnalno postopanje v eventualno nastalih sporih ter izvajanje konsekvence po uredbi o minimalnih mezdah.

## Kaj pravijo delavci?

Delavske strokovne organizacije so k tem izjavam delodajalcev soglasno zavzele naslednje stališče:

Odklono odklanjajo vse one protipredloge delodajalcev k splošnemu delu kolektivne pogodbe, ki pomenijo poslabšanje doslej zagotovljenih ugodnosti in pravic delavstva. Vztrajajo na tem, da morajo ostati vse doslej zagotovljene pravice še nadalje v veljavi ter se morejo dopolniti s potrebnimi novimi določbami.

Vztrajajo na izvedbi splošnega povišanja delavskih mezd za 15 %, ker je ta zahteva utemeljena s porastom draginje v teku zadnjih dveh let in z

dejstvom, da že pri pogajanjih leta 1936. niso bile določene take mezde, da bi ustrezale tedanjim draginjskim razmeram. S 15%nim zvišanjem mezd se bo ustvarilo vsaj približno normalno stanje skladno s poviškom draginje in življenjskim položajem tekstilnega delavstva.

Organizacije so poudarile, da more le zadovoljiva rešitev teh dveh točk garantirati uspešna nadaljnja pogajanja. Istočasno so organizacije vztrajale na uvedbi dopustov in ureditvi delovnega razmerja strojnikov in kurjačev ter intervencijah organizacij pri reševanju sporov v podjetjih.

## Delodajalci se posvetujejo...

Zveza delodajalcev tekstilne stroke je po posvetovanju izjavila, da obstoja možnost glede obvarovanja vseh doslej zagotovljenih ugodnosti, odklanja pa se splošno povišanje plač ter bi delodajalci pristali na povišanje po skupinah, in sicer nizkih mezd pod Din 3.25 ter mezde Din 3.25 za kvalificirane delavce, t. j. one, ki so že dalj časa zaposleni v podjetju. Glede ostalih točk splošnega dela pogodbe bo mogoč sporazum, glede povišanja mezd, da bo mogla za intervencij pa vztrajajo na odklonilnem stališču.

## Ne moremo sprejeti!

Delavska delegacija tega predloga ni mogla sprejeti niti za podlago za nadaljnja pogajanja, ker je iz njega razvidno, da žele delodajalci obdržati dosedanje mezdno stanje nespremenjeno ter je ponovno poudarila zahtevo, da smatra le splošno zvišanje sedanjih tarifnih postavk vsemu delavstvu za današnjim življenjskim potrebam ustrezajočo rešitev.

Ker tudi delodajalci niso hoteli pristati na splošno zvišanje mezd, so se pogajanja razbila.

Delavske strokovne organizacije bodo o nadaljnjih svojih ukrepih v teku prihodnjih dni obvestile organizirano delavstvo, apelirajo pa že danes na vse tekstilno delavstvo brez izjeme, da se

Delavska delegacija je zahtevala, da naj delodajalci predložijo svoj predlog glede povišanja mezd, da bo mogla zavzeti končno stališče.

Delodajalci so predložili skupno povišanje za 28 postavk kolektivne pogodbe, pri katerih bi se mezde zvišale za Din 0.10 do Din 0.25 na uro, vse ostale postavke pa bi ostale nespremenjene. Za predilnice lanu pa bi znašale začetne plače za delavke Din 2.75, za delavce pa Din 3.25, za tkalce gasilnih cevi Din 5.70.

zave in spozna, da je uspeh odvisen od organizirane moči in enotnega nastopa delavstva. Zato pozivamo vse delavstvo: Organizirajte se!

## „OBNOVA“

NOVAK, MARIBOR

Jurčičeva 6

Najceneje kupite pri nas: pohištvo, tapetniške izdelke, linolej preproge, zavese, odeje, železno pohištvo, otroške vozičke itd.



# Iz naših delavskih krajev

## Ljubljana

Zveza gospodinjstev pomočnic izdaja svoje glasilo «Gospodinjstva pomočnic», ki je glasilo hišnega uslužbenca. Izhaja že deveto leto in je s svojo pestro vsebino res glasnik naših gospodinjstev pomočnic. Med pomočnicami in gospodinjstvi je zelo priljubljena, saj si preko njega povesta dva stanova vse tisto, kar bi bilo potrebno, da se kolikor mogoče izboljšajo razmere gospodinjstev pomočnic. V listu se obravnavajo vprašanja pravic in dolžnosti, izpolnitve stanovskega znanja, uvedbo nadaljevalnega šolstva, o zaščiti pred onemoglostjo in starostjo itd. List vodijo gospodinjstev pomočnic same.

Prihodnja številka izide v mesecu februarju in bo med drugim pričela izhajati povest «V okovih sužnjev», katero je spisala znana pisateljica Lea Faturjeva.

## Maribor

Nujen poziv članstvu mariborske podružnice NSZ! Vse člane mariborske podružnice NSZ nujno pozivamo, da se takoj, ko bodo prečitali ta poziv, zglašijo v tajništvo NSZ zaradi nujnega in važnega obvestila. Opozorite drug drugega in se takoj in neodložljivo javite v tajništvo.

Vaje tamburaškega zbora pričenejo v nedeljo 29. t. m. ob 9. uri dopoldne v predavalnici NSZ. Vsi prijavljeni naj pridejo točno in zanesljivo!

Zaupniški tečaj. Podružnica NSZ v Mariboru prične v prihodnjih dneh s praktičnim zaupniškim tečajem, katerega bo vodil okrogli tajnik tov. Kravos in v katerem bodo predavali strokovnjaki. Vsi, ki hočete postati dobri organizacijski zaupniki in funkcionarji, se vpišite v tečaj. Prijave v tečaj sprejema tajništvo NSZ ob uradnih urah.

Uradne ure tajništva NSZ v Mariboru so dnevno od 8. do 12. in od 15. do 19. ure. Ob praznikih in nedeljah od 9. do 11. ure popoldne.

## Mežica

Občni zbor podružnice, ki se je vršil 15. januarja t. l., je zopet pokazal, da je mežiška podružnica v preteklem poslovnem letu napravila v vsakem oziru svojo dolžnost, in to ob dejstvu, da vodijo podružnico funkcionarji, ki se v polni meri zavedajo svoje odgovornosti in katerim je v pomoč zavedno članstvo, prežeto z duhom nacionalnega socializma in stanovske zavednosti.

Zastopnik centrale tov. Pušenjak je podal poročilo o strokovnem pokretu, nakar so se izvršile volitve in je bil izvoljen res delovni odbor s tov. Mlakarjem Milošem na čelu.

Po občnem zboru se je vršil zabavni večer, ki je potekel v najlepšem tovariškem razpoloženju.

## Jesenice

Bratovska skladnica ima na Jesenicah okrog 9500 članov. Za vse te člane ima pa v svoji bolnišnici le 50 postelj na razpolago. Upravni odbor bratovske skladnice se že dolgo bavi z načrti za zgradbo nove bolnišnice in išče tudi finančna sredstva. Nova bolnišnica bi imela okrog 150 postelj. V bolnišnici bi bilo tudi stanovanje hišnega zdravnika ter upravitelja in uradni prostori uprave. Za infekcijske bolezni bi bil zgrajen poseben paviljon. Proračun za novo bolnišnico bratovske skladnice znaša okrog sedem milijonov dinarjev. Prostor za bolnišnico je Bratovska skladnica že kupila. Skrajni čas je, da

vendar enkrat že pridemo preko projektov in proračunov in dobimo bolnišnico, ki jo nujno potrebujemo. Vemo, da se velikim projektom vedno stavijo nasproti tudi velike težkoče, ki jih je treba premagati. Mislimo pa, da se bo z gradnjo bolnišnice le pričelo, če bodo faktorji, ki imajo izvesti veliki načrt, našli dovolj razumevanja pri vseh njih, ki morajo biti zainteresirani na gradnji moderne bolnišnice na Jesenicah.

V nedeljo dne 22. januarja t. l. smo spremili na zadnji poti tov. Ravnika Lovrenca, upokojenca KID. Tov. Ravnika je umrl v starosti 71 let ter je bil zaposlen pri KID 45 let. Zasluženi pokoj je užival le kratek čas, ves ta čas pa je bil privezan na bolniško posteljo. Vedno je stal v naprednih vrstah ter je bil splošno priljubljen, kar tudi priča velika udeležba pri pogrebu. Njemu bodi blag spomin, ostalim pa iskreno sožalje!

Člansko zborovanje podružnice Jesenice-Javornik se bo vršilo v nedeljo dne 29. januarja t. l. ob 10. uri dopoldne v prostorih Sokolskega doma na Jesenicah, na katerem se bo obravnavalo položaj delavstva pri KID in o volitvah delavskih zaupnikov. Vse tovariše podružnice Jesenice in Javornik opozarjamo, da se sestanka zanesljivo udeležijo.

Zveza narodnih žena in deklet vabi na predavanje, ki bo v četrtek dne 3. februarja t. l. ob 3. uri popoldne v prostorih NSZ Sokolski dom. Predava g. dr. Viktor Marčič o «boleznih žene in dekleta in kako se iste obvaruje». Odgovarjal bo tudi na anonimna vprašanja o raznih boleznih, ki more vsaka vprašati na ta način, da že eno uro pred začetkom predavanja lahko izroči tudi vprašanje na listku, ki ga vloži v za to pripravljeno šalo. Opozarjamo vse žene

in vsa dekleta, da se v lastnem interesu udeležijo predavanja.

Člane opozarjamo, ako ne prejemo v redu našega lista «Nove pravde», da to javijo v naši pisarni med uradnimi urami. Zaduži čas se slišijo razne pritožbe, da tovariši ne dobivajo redno lista, zato ponovno naglašamo, da je treba sporočiti vsako spremembo naslova v naši pisarni. Z ozirom na sklep, ki je bil izrečen na izrednem delegatskem zborovanju, prejema obvezno vsak član tedensko «Novo pravdo», ki doplača Din 2.—.

## Žerjav — Črna

Občni zbor podružnice NSZ Žerjav-Črna se bo vršil v nedeljo 5. februarja 1939 ob 9. uri dopoldne v posebni sobi gostilne Hobel v Črni. — Dnevni red: 1. Otvoritev občnega zbora in pozdrav. 2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. Poročilo funkcionarjev. 4. Referat zastopnika centrale. 5. Volitev odbora. 6. Slučajnosti. — Članstvo naprošamo, da se občnega zbora v polnem številu udeležijo.

Družabni večer priredi podružnica v Žerjavu pri g. Eisingerju s pričetkom ob 7. uri. Vstopnine ni. Na družabni večer vljudno vabimo!

## Laško

Nova postojanka v Laškem. Dne 20. t. m. se je vršil v Laškem sestanek delavstva pivovarne Laško, katerega se je udeležil tudi zastopnik centrale, ki je tolmačil delavstvu pomen, namen in smisel organizacije ter o važnosti obratnih zaupnikov in izvedbe volitev obratnih zaupnikov. Na tem sestanku je bil izvoljen tudi pripravljalni odbor, ki je vložil pravila za ustanovitev podružnice na bansko upravo. V ta pripravljalni odbor, je bil izvoljen za predsednika tov. Kerše Alojz in v odbor naslednji tovariši: Eržen Franc, Hren Ivan, Majcen Karel, Arnuš Jožef.

Vidi se, da delavstvo pravilno pojmuje strokovno organizacijo in pomen ter izgleda, da bo to močna podružnica narodnega delavstva, ki bo znala ščititi interese vsega delavstva.

## Luče

Narodno delavstvo se je v Lučah organiziralo. Dne 22. januarja t. l. se je vršil v Lučah članski sestanek, na katerem je bil izvoljen pripravljalni odbor, in sicer za predsednika tov. Viktor Hladnik, za podpredsednika tov. Franc Matijev, za tajnika tov. Anton Žager, za blagajnika tov. Franc Močilnik; v odbor pa tovariši: Jožef Pustoslemšek, Avgust Prodnik, Anton Lojen; v nadzorstvo tovariši: Jože Voler in Alojz Lojen, za namestnika pa tovariša Jože Breznik in Franc Kaker.

Tovariši so takoj pričeli z resnim delom in upamo, da bo to podružnica, na katero bo Narodna strokovna zveza lahko penosna. Delavstvo pa vabimo, da se organizira, da bo potem lahko podružnica lažje in uspešneje zastopala delavske interese.

V nedeljo dne 5. februarja t. l. se bo vršil članski sestanek ob 12. uri in prosimo vse tovariše in prijatelje, da se tega članskega sestanka udeležijo v polnem številu, kajti prišel bo zastopnik centrale, ki bo dal vsa potrebna pojasnila in navodila za nadaljnje uspešno delovanje.

## Iz lastne pletarne

damske jopice od Din 25.— naprej  
moške " od Din 35.— "  
otroške " od Din 12.— "

tudi po meri tekom 6 ur po najnovejših modelih in barvah izdeluje

„LUNA“  
samo Maribor, Glavni trg 24

Karel Nový:

49

## ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

«V kompanijo! V kompanijo, se razume!» je vpil. «Pojutrišnjem bo imel vsak od naju stotak v žepu kakor bi ga na cesti pobral. Čez tri dni v najslabšem primeru pet sto. Ali veste, kaj se to pravi, prodajati na romanju svetega Matije? Če bi tam prodajali pomalane oblace, iztržite zanje denar.»

«Dve sto kron,» je preudarno dejal Ditrich, «je čedna vsota. To ni kakor dvajsetega ali dva in dvajsetega.»

«A štiri sto je še lepša vsotica. Kajpada, če jih pustite ležati doma, ne morejo donasati, ostane jih pač dve sto. Po prevratu ali pa danes. Kaj je bilo dve sto po prevratu! Nič. Smeti. In danes? Seveda, danes več, ker je manj denarja med ljudmi. Pa vendar, če jih pustiš v kovčegu... za to vam jamčim s svojo glavo, gospod, kako, če je kdo trgovcev, smejali se boste, kako zna ravno danes trgovci iztisniti iz ljudi zmerom še in še. Takšno srce iz leca stane na božji poti dve kroni. Veste, koliko damo zanj? Sedemdeset vinarjev. Razumete? in drobne sladkarije? Napravi se velik, ogromen škarnicelj, tu imaš, za krono! In vas stane to dvajset vinarjev. Kdor zna ponujati, proda tudi suhe češplje za delikateso. Torej velja, jutri pojdeva kupovat. Poznam trgovine. Seve, to ni nikak Šterba in Fischer ali Myšák ali pa Berger. Tu je roka, jutri pojdeva. Takoj zjutraj bom tu. Oh, človek, izborni misel ste imeli, morem vam samo čestitati!»

Komaj sta z Venouškom odšla, je zahrumelo kakor velika voda.

«Pazite se!» je rekla Ditrichovka in prva pretrgala tišino. «Pošten človek je, za to ne gre. Toda dve sto je dve sto.»

«Kaj pa vi pravite, gospod Ditrich?» je vprašal Jože nekoliko v zadregi.

«Jaz?» je zakašljaj stari. «Jaz ne rečem ne tega ne onega. Kaj jaz vem. Mogoče napravite dobro kupčijo. Vemo pa tudi, da se pri kupčiji kakor bi tlesnilo more priti ob vse. Na kratko povedano, ne smete se ganiti od njega.»

«Saj veste,» je pristavila Ditrichovka, «dve sto je več ko dva meseca stanarine.»

Jožeta je začela preganjati skrb pred nepremišljenim korakom, toda črnil ni nobene več. Bilo mu je jasno, da mu tisti denar, ki bi ga vtaknil v trgovino z Rehkom, ne bi tako zanesljivo prinesel blagoslova.

«Zakaj ne?» je menila Magdalena, ko je prišla domov. «Samo paziti se moraš, iztrženi denar moraš sam pobirati in spravljati v svoj žep. To si zagotovi prej, drugače ne hodi zraven.»

Toda Jože od skrbi ni mogel zaspati. Kaj če pride sneg ali dež in bi ne mogli prodajati? In če nič ne prodaja in jima vse ostane? Zadnjih dve sto!

«Kaj vzdihuješ? Misli si, da se bo gladko izteklo in zaspal boš,» je rekla Magdalena. «Trgovanje ni brez tveganja.»

«Najbolje bi storil, če se ne bi spustil v to. Veš kaj, jutri zarana bom odšel in ti porečeš Rehku, da jih nimam več, da sem moral nekje plačati obrok, na katerega sem pozabil.»

«Jaz pa ti svetujem tako,» je dejala, «da se primi te kupčije. Za zdaj nakupita za stotak, za naprej boš pa videl.»

«Prav, pravi Jože, misli pa si: Ne morem tvegati nič, ker sam sebi ne zaupam...»

Drugo jutro je priropotal Rehek veder in vesel. «No, pojdiva!» je rekel. «Človek božji, mislil sem, da ste že zdavnaj na nogah.»

«A jaz sem si premislil,» je mirno rekel Jože. «Ne znam tega posla in tistih dve sto potrebujem za drugo reč. Dolžan sem obrok.»

(Dalje prihodnjič.)